

Verslaglegging

Informatiebijeenkomst Milieunormering Windturbines na Nevele voor Bestuurders en Volksvertegenwoordigers

Datum: Maandag 27 juni 2022

Jop Fackeldey, IPO en Gedeputeerde Flevoland

- De uitspraak van het Nevele arrest op 30 juni 2021 kwam als een verrassing. Maar direct na de uitspraak hebben het Rijk en de decentrale overheden vanuit VNG, IPO en NPRES de handen ineengeslagen en een ondersteuningsstructuur opgezet voor gemeenten en provincies die bezig zijn met de vergunningverlening voor windenergie, met als doel; kennis en actuele informatie met elkaar te delen, zodat we vertraging voorkomen voor de uitrol van windenergie op land.
- Het informatiepunt heeft geresulteerd in de website; www.helpdeskwindopland.nl
- Een van de misverstanden die we weg kunnen nemen, is dat de landelijke milieunormen voor windparken niet goed zijn. Wat de Raad van state zegt, is dat de landelijke milieunormen voor wind, zoals die er lagen, niet specifiek zijn onderbouwd. Deze onderbouwing vindt nu plaats via een landelijke plan-m.e.r. In Q3 2023 verwachten we dat de nieuwe landelijke milieunormering voor windparken gereed zijn.
- De consequentie van de uitspraak van de Raad van State is dat gemeenten nu zelf deze lokale afweging moeten maken, en daarbij niet meer kunnen aansluiten bij de landelijke milieunormering. Hoe je deze afweging maakt is spannend en maakt het bij uitstek maatwerk. Men moet dus rekening houden met de lokale, specifieke omstandigheden. Welke belangen laat je zwaarder wegen; enerzijds staan de belangen van de omwonenden van een windpark voorop, o.a. gezondheid, en anderzijds hebben gemeenten, provincies en Nederland zich gecommitteerd aan de Klimaatdoelstellingen; waar wind op land onderdeel van is.
- Onze oproep is daarom om niet te wachten op landelijke milieunormeringen. We kunnen ons de vertraging in de uitrol van opwek van windenergie niet veroorloven, vanwege enerzijds klimaatverandering en anderzijds het onafhankelijk worden van aardgas en olie.

Toelichting uitspraak en actieprogramma

Adriaan van der Schans, programmamanager Actieprogramma Verankering Milieubescherming na Nevele

- De uitspraak van de RvS stelt, dat voor de algemene (d.w.z. landelijke) windturbinenormen een plan-m.e.r. moet worden doorlopen. Dit betreft normen voor bijvoorbeeld geluid, slagschaduw en externe veiligheid.
- De uitspraak had direct effect op vergunningen voor windturbines in windparken. Dit betekent:
 1. Bevoegde gezagen kunnen niet meer uitgaan van algemene, landelijke regels
 2. Bevoegde gezagen kunnen eigen voorschriften formuleren in de vergunning
 3. Bevoegde gezagen moeten deze voorzien van een
 - a. Actuele;
 - b. Deugdelijke;
 - c. Op zichzelf staande;
 - d. En op de aan de orde zijnde situatie toegesneden motivering.
- Het is mogelijk dat er ook effect zal zijn op de landelijke normen en vergunningverlening voor andere activiteiten.

Verankering milieunormering na Nevele

- a. Herstel regels voor bestaande vergunningen.
Overbruggings-Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) trad 1 juli 2022 in werking.

Aan dit verslag kunnen geen rechten worden ontleend.

- b. Verankering van nieuwe normen gebeurt in hoofdzakelijk drie stappen:
1. Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) is gepubliceerd. Er zijn ruim 300 zienswijzen gekomen. Er komt nog een reactienota.
 2. Plan milieueffectrapportage (plan-m.e.r.) geeft alternatieven voor nieuwe normen en effecten (bijv. meerdere geluidsniveaus). Stand van zaken is dat geluid, externe veiligheid, lichtschittering en andere elementen, waaronder afstand hierin worden meegenomen. Varianten worden meegenomen en wat daarvan de effecten zijn. Mogelijk komt er een combinatie van afstandsnormen en geluidsnormen.
 3. AMvB met nieuwe algemene normen is in het najaar van 2023 Gereed.
- Dit betekent dat voor windturbineparken men niet meer gebruik mag maken van algemene nationale regels.
 - De basis van de uitspraak heeft waarschijnlijk gevolgen voor andere activiteiten. Op dit moment wordt dit verder uitgezocht door het Rijk.

Casus Rotterdamse regio: Handreiking om voortgang te blijven boeken

Astrid Vlaminkx, coördinator windenergie bij Provincie Zuid-Holland, trekker ondersteuningsteam Rotterdamse regio

- De Rotterdamse regio heeft een convenant gesloten om 150MW windenergie te realiseren op land. Er lopen al een aantal procedures. Deze handreiking kan bruikbaar zijn op verschillende locaties, ook buiten deze regio, voor het stellen van lokale normering.
- Voor decentrale overheden is het mogelijk om eigen voorschriften te maken, voorzien van actuele, deugdelijke, op zichzelf staande en op de locatie toegesneden motivering. Voor het proces kan echter wel een algemene aanpak worden gehanteerd. De handreiking biedt ondersteuning in hoe men om kan gaan met de huidige situatie en hoe lokaal normen kunnen worden opgesteld. De handreiking is te vinden op de Helpdesk Wind op Land: [Handreiking lokale normering windparken regio Rotterdam - Helpdesk Wind op Land](#)
- Disclaimer: Dit is geen blauwdruk, dus pas het proces aan op de lokale situatie (zie uitspraak RvS). Ook biedt deze handreiking geen zekerheid of de set normen zullen standhouden bij de Raad van State. Het is *work in progress*.
- Waarom doorgaan met lokale normen opstellen?
 - o We kunnen het ons eigenlijk niet permitteren om te wachten op de nieuwe landelijke regels.
 - o Om de klimaatdoelstellingen in 2050 te halen is wind op land in 2030 nodig. Zeker nu versnelling nodig blijkt én is afgesproken
 - o Een traject om te komen tot lokale normering geeft de kans om met de bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en de raad in gesprek te gaan over wat men belangrijk vindt, welke zorgen men heeft en hoe die weggenomen kunnen worden.
 - o Voorheen was het ook mogelijk om zelf lokaal maatwerkvoorschriften op te nemen in de vergunning. Dit blijft ook mogelijk onder de Omgevingswet.
- Gemeenten kunnen eerst met de inwoners in gesprek gaan over wat men belangrijk vindt, op basis daarvan kan worden bepaald welke normsystematiek men kiest om een onderzoek mee te gaan doen. Uit onderzoeken blijkt dat wanneer inwoners bij de keuze voor de locatie betrokken worden, er een beter proces plaatsvindt. Betrek mensen er zo vroeg mogelijk bij. Mensen willen weten wat er in hun leefomgeving gebeurt.

Casus Delfzijl: Procesverloop en hoe er toch stappen zijn gezet

Leon Mathey, Advocaat bij Trip Advocaten

- In Delfzijl is men na de uitspraak meteen aan de slag gegaan. Ook voor andere locaties geldt dat als men nu in een procedure zit, het aan te raden is om niet een eventuele tussenuitspraak af te wachten, maar om ermee aan de slag te gaan.
- Er moest een politiek-bestuurlijke keuze worden gemaakt. Eerder was dit aan de minister bij het vaststellen van landelijke normen in het activiteitenbesluit. Hier weegt de minister

het belang van de omgeving en de energietransitie af. Lokaal komt dit dichterbij en weegt het bevoegd gezag de belangen af die er spelen.

- Eén van de belangen die moet worden meegewogen, is de opbrengst van een park. Wat normen doen met de opbrengst van een park kan men inzichtelijk maken door een bandbreedte aan normen te onderzoeken. Voor elke strengere normen is dan de vraag: hoeveel minder opbrengst levert dit en is het daarmee nog een uitvoerbaar park? Wat eveneens meegewogen moet worden, is of er een eventuele energietaakstelling is en wat het betreffende windpark daar wel of niet, en bij welke normen, aan bijdraagt.
- Verwijs naar de laatste stand van zaken op het gebied van onderzoek van het RIVM. De RvS verwijst naar factsheets van het RIVM en onderzoek van TNO. Verwijs ook naar de contractuele verplichtingen die er zijn.

Conclusie van de afgelopen anderhalf jaar:

- Juridisch en politiek is het belangrijk om de afweging van alle belangen en milieueffecten inzichtelijk te maken in een soort bandbreedte: wat doet een norm? (Als het gaat om slagschaduw verminderen, over hoeveel minuten/ uren hebben we het?) Dit is de enige manier om het zowel juridisch als politiek stand te kunnen laten houden.

Take away's van deze bijeenkomst

Wacht geen minuut langer, maar ga ermee aan de slag. Uiteindelijk moet men lokaal de belangenafweging maken als bevoegd gezag. Betrek volksvertegenwoordigers en stakeholders er zo vroeg mogelijk bij en zorg voor transparante informatie.

- **Astrid Vlaminkx:** Gemeenten kunnen koudwatervrees hebben om aan de slag te gaan met lokaal normen stellen. De hoop is dat een aantal gemeenten hier toch mee aan de slag gaan. Lef, leiderschap en vertrouwen op eigen afweging is nodig.
- **Leon Mathey:** Mijn hoop is dat deze situatie gezien wordt als kans om lokaal meer rekening te houden met belangen van bewoners. Men kan nu lokaal belangen afwegen, waar men eerder met landelijke normen te doen had.
- **Adriaan van der Schans:** De RvS heeft geen uitspraak gedaan over de normen an sich, maar over de wijze waarop ze tot stand zijn gekomen. De normen waren gebaseerd op de beschikbare kennis en ook de nieuwe normen zullen op de dan beschikbare kennis gebaseerd zijn. De inhoud staat maar blijft zich ontwikkelen, mochten er nieuwe technieken en wetenschappelijke inzichten komen.
- **Jop Fackeldey:** Met het besluit van RVS komt de belangenafweging terug waar het hoort, namelijk op lokaal niveau. Dit is fijn, maar tegelijkertijd is dit ook ingewikkeld. Mijn hoop is dat we van elkaars ervaring kunnen leren en dat we gebruik maken van de beschikbare kennis.

Heeft u vragen, zoekt u praktijkvoorbeelden, of de Rotterdamse handreiking? Bezoek de Helpdesk Wind op Land via: www.helpdeskwindopland.nl

ANNEX - Q&A

Vraag: Nu zijn er even geen landelijke normen. Kun je deze als gemeente overnemen, of moet men nog steeds lokaal de regels opstellen?

Dit ligt eraan, in de nieuwe situatie. Het kan zijn dat voor geluid, de landelijke norm gehanteerd moet worden (bijvoorbeeld, hoeveelheid Lden). Het zou kunnen zijn dat er in enkele situaties, speelruimte komt omdat sommige lokale situaties daarom kunnen vragen. Dit betekent dat er ruimte zou zijn om in specifieke situaties, strenger of minder streng te normeren, op basis van motivatie. Er ligt in ieder geval een stevige basis waarop men zich kan baseren.

Vraag: Het Nevele-arrest is van toepassing op drie of meer windturbines, niet voor één of twee. Kun je hier iets over zeggen?

Ja, dat klopt. In de huidige aanpak is het de bedoeling, om nieuwe normen op te stellen voor alle windturbines en hier geen onderscheid in te maken.

Vraag: Dit leidt tot vertragingen in sommige processen, houdt de SDE daar rekening mee?

Hierover zijn gesprekken gaande. Hier is nog geen helderheid over. Dit komt, wanneer dit duidelijk wordt bekend op www.helpdeskwindopland.nl

Vraag: In het geval dat je zelf normen stelt, gelden deze dan wanneer er nieuwe landelijke normen zijn gesteld?

Ja en nee. Kort samengevat, gaat de strengste norm voor. Met nieuwe regels is er overgangsrecht. Als een plan-m.e.r. decentraal is vastgesteld, dan blijft dit vastgesteld.

Vraag: Hoe ga je om met laagfrequent geluid in de lokale praktijk?

Het wordt meegenomen in de plan-m.e.r. procedure. Men gebruikt hiervoor het beschikbare onderzoek. Er is op dit moment geen onderzoek dat bewijst dat laagfrequent geluid tot enig effect kan leiden en dat daarvoor een norm gesteld moet worden. Er loopt onderzoek om hierover meer helderheid te krijgen.

Vraag: Hoe zit het samenspel in elkaar, tussen het proces van windparken realiseren en de kwestie van netcongestie?

Door de bank genomen heeft een windpark een langere planningsduur dan bijvoorbeeld zonne-energie. Dit betekent dat deze projecten al vroeg zijn aangemeld bij de netbeheerders (regionaal of op het hoofdnet). Samen met netbeheerders komt er per provincie een taskforce, om te onderzoeken waar er versnelling kan plaatsvinden, het net verzaard kan worden, om procedures te verkorten en waar de druk op het net kan worden verlicht.

Vraag voor Jop Fackeldey: Wat heeft u uit uw praktijkervaring het meest inzicht gegeven wat u niet had verwacht?

Het gaat binnen dit thema om de belangen van individuele inwoners, niet om de afweging tussen de belangen van een windpark versus de belangen van inwoners. De Raad van State heeft niet gezegd dat de normen niet deugen, maar dat onvoldoende is onderbouwd dat het goede normen zijn.

Vraag aan Astrid Vlaminkx: In uw toelichting is de zoektocht naar voren gekomen, hoe men de afweging tussen de verschillende elementen kan maken. Hoe doe je dit als je dit niet eerder hebt gedaan?

De eerste stap zou zijn, het gebruiken van deze handreiking. Soms wordt het te technocratisch aangevlogen. Het proces begint met de vraag wat men belangrijk vindt in een gemeente of locatie. Waar maken mensen zich het meeste zorgen om? Na het gesprek over de onderliggende waarden, komt men vanzelf bij de normen die hierbij horen en wat onderzocht moet worden.